

PROGRAMMA NU NIET ZWANGER

Een eerlijk gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie

Mandy was dakloos, verslaafd en had psychische problemen. Hulpverleners waren druk met het regelen van de benodigde zorg en ondersteuning. Haar eerste kind was ondergebracht bij een pleeggezin. Onbedoeld werd zij opnieuw zwanger.

Mandy's verhaal is niet uniek. Verpleegkundig specialist Connie Rijlaarsdam kwam vaker in contact met kwetsbare mensen die door een **combinatie van complexe problemen** niet in staat bleken een veilige omgeving te bieden aan een kind. Zij waren in beeld bij diverse organisaties, maar niemand besprak met hen of een kind – in deze fase van hun leven – wel zo goed uitkwam.

Connie Rijlaarsdam, werkzaam bij GGD Hart voor Brabant, kaartte dit onderwerp wel aan en voerde met hen een eerlijk gesprek over **kinderwens, seksualiteit en anticonceptie**, zodat zij niet onbedoeld zwanger zouden raken. Ze deed onderzoek naar wat haar werkwijze tot een succes maakte, bereikte in meerdere steden dezelfde resultaten en het programma Nu Niet Zwanger kwam tot stand.

Het programma **Nu Niet Zwanger** ondersteunt kwetsbare mensen (m/v)¹ een bewuste keuze te maken over het moment van hun kinderwens, zodat zij niet onbedoeld zwanger raken. Hulpverleners begeleiden cliënten actief, te beginnen met een eerlijk gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Zij sluiten daarbij aan bij de dagelijkse leefwereld van de cliënt en verkennen met hen welke vragen, emoties, ideeën en drempels er bestaan.

Hoe werkt het?

- Een hulpverlener legt **outreaching, proactief en persoonlijk contact**. Bespreekt kinderwens, seksualiteit en de gevolgen van een eventuele zwangerschap voor de huidige situatie.
- De hulpverlener houdt rekening met de omstandigheden die deze cliënten kwetsbaar maken; neemt de tijd die nodig is, luistert naar hun verhalen en speelt in op hun behoeften.
- Bij een kinderwens bespreekt de hulpverlener vragen als: *“Wat zou er voor jou veranderen als je nu een kindje zou krijgen?”*
- Het is belangrijk dat de keuze voor geschikte anticonceptie **vrijwillig en gemotiveerd** tot stand komt.
- De hulpverlener biedt zo nodig financiële en praktische ondersteuning.
- De hulpverlener biedt zo nodig financiële en praktische ondersteuning bij de realisatie van geschikte anticonceptie.

Voor wie is het programma bedoeld?

Kwetsbare mannen en vrouwen in de vruchtbare leeftijd waarbij sprake is van (vaak) een combinatie van:

- Opeenstapeling van problemen en beperkingen (multi-problematiek).¹
- Gebrek aan zelfredzaamheid en zelf herstellend vermogen.
- Tekortschieten of onvoldoende aansluiten van hulp van zorg en omgeving.
- Vanwege complexe problematiek (vrijwel) altijd al in beeld bij diverse organisaties.

¹ Denk aan psychiatrische problematiek, verstandelijke beperking, verslaving, dakloosheid, loverboyproblematiek, niet gedocumenteerd zijn.

Wat levert het op?

- Hulpverleners worden zich bewust dat het structureel bespreekbaar maken van kinderwens, seksualiteit en anticonceptie, een **normaal onderdeel** is van de zorgverlening aan hun cliënten.
- Cliënten ervaren dat er aandacht is voor hun vragen en problemen rondom hun kinderwens. Zij voelen zich **gehoord en begeleid** door een persoonlijke benadering op maat.
- Kwetsbare mensen komen tot een **bewuste keuze** over het moment van hun kinderwens. Door gesprekken en actieve begeleiding van hulpverleners raken zij niet onbedoeld zwanger.
- Ruim 80% van de deelnemers kiest ervoor om bewust hun kinderwens uit te stellen door **gemotiveerd en vrijwillig** geschikte anticonceptie te gebruiken.
- Zowel cliënten als hulpverleners krijgen **voorlichting en kennis** over anticonceptie.
- De **kwaliteit van leven** van de betrokken doelgroep en hun familie verbetert; het voorkomt veel persoonlijk leed door het uitstellen van een onbedoelde zwangerschap.
- **Minder hoge kosten** van uithuisplaatsingen van kinderen en begeleidingstrajecten van deze kwetsbare mensen.

Landelijk programma

De landelijke uitrol van het programma wordt gefinancierd door het **Ministerie van VWS** en is ondergebracht bij **GGD GHOR Nederland**. Nu Niet Zwanger is opgenomen in het landelijk programma **Kansrijke Start**. Als inhoudelijk expert neemt **Rutgers** deel aan het landelijke programmateam Nu Niet Zwanger. Het landelijk team bewaakt de inhoud en de kwaliteit van het programma en het proces van de landelijke uitrol. Kwartiermakers begeleiden regio's die met het programma starten bij de lokale implementatie van Nu Niet Zwanger. Ervaringen en best practices uit de regio worden gedeeld en benut om het programma landelijk verder te ontwikkelen.

Meer informatie?

Wilt u meer weten, of bespreekt u graag de mogelijkheden van dit programma voor uw gemeente of organisatie? Neem dan contact met Sandra Minderhoud (inhoudelijk coördinator) of Joanne Wieringa (projectleider) via nunietzwanger@vrk.nl.

www.nunietzwanger.nl

